

Prima Primissima díj 2019

ISZMÉNÉ

professzorasszony

EGY LEGENDÁS ISKOLAI ELŐADÁS

A nagykanizsai Landler Jenő
(ma Batthyány Lajos) Gimnázium
Antigoné előadásának
1966-67-ben legendás híre volt.
Harkány László magyartanár
rendezésében
Kreon szerepét Balázsovits Lajos
IV. osztályos,
a Karvezetőt Márkus László (későbbi
néven Zala Márk)
III. osztályos,
Antigonét, Molnár Csilla
(ma Ördögh Csilla),
Iszménét pedig Ádám Veronika
II. osztályos tanulók játszották.
Ádám Veronika,
az egykori Iszméné
tanszékvezető egyetemi professzor,
a Semmelweis
Orvostudományi Egyetem
tudományos rektorhelyettese.

– Ma sem tudom, hogy miért éppen az Antigonét rendezte meg Harkány tanár úr, és őszintén szólva azt sem, hogy miért engem választott ki Iszméné szerepére. Az természetes, hogy a színészek készülők, és fantasztikusan tehetséges *Balázsovits Lajos*, *Márkus László* és *Molnár Csilla* játssza a főbb szerepeket, de hogy én, mint Iszméné?! Sem színészeknek nem készültem, sem szavalni nemigen szavaltam. Harkány tanár úr egyszer megállított a folyosón és megkérdezte, vállalnám-e a szerepet, mert rám gondolt. Talán a magyartanárom ajánlott azzal, hogy tisztán beszélék és szeretem az irodalmat. Válaszolni se nagyon tudtam, úgy remegtek a lábaim. Harkány tanár urat bálványozták a gimnáziumban, és a diákok fele, vagyis a lányok, szerelmesek voltak bele. Én csak azért nem, mert sose tudtam bálványt imádni.

Ez az előadás nemcsak a színészek készülő társaimnak, hanem nekem is nagyon fontos volt. Miért? Talán, mert nagyon jó megmutatni magunkat a színpadon úgy, hogy egy szerepbe rejtőzünk. Nagyon jó magunkról meg a világról beszélni úgy, hogy Szophoklész szavait használjuk.

Visszatekintve a mából, az Antigoné előadás nemcsak azért volt sikeres, mert Harkány Laci bácsi jó rendező volt, és színészreménységek játszották a főbb szerepeket, hanem mert tíz évvel 1956 után kemény szavakkal szólt a zsarnokságról. Ezt akkor nem tudtuk. Erről akkor nem beszélt nekünk senki. De talán minden tudatosítás és magyarázkodás nélkül ez is hatott ránk. Valahogy úgy, ahogy a gimnáziumi négy év meghatározta az egész életemet. Nem a kimondott szentenciákkal, amik nem is

nagyon voltak, hanem az iskola légkörével, láthatatlan értékrendszerével. Azzal, hogy csak az számított: TE KI VAGY. Hogyan tanulsz? Milyen partnere vagy a pedagógusnak? És az nem számított, hogy honnan jössz, vagy hova mégy délután haza, ki a papád, hol dolgozik, és párttag-e? Mindezt a forradalom után tíz évvel szét-sugározni nagy dolog volt, ma már látom. Ezt az értékrendet, erkölcsöt a gimnáziumban nem tanították, ezt megéltük, mint minden jó iskolában.

Egyetemi tanárként a SOTÉ-n, ahol biokémiát oktatok egyetemi hallgatóknak, sokat hasznosítottam az egykori Antigoné előadásból. A színpadi munka során tanultam meg, hogy hogyan kell felkészülni, ha száz ember vár az előadóteremben. Mit kell tenni, ha a hallgatók figyelmét fel aka-

Jelenet az előadásból (Ádám Veronika, Molnár Csilla)

rom keltetni, és az érdeklődésüket le akarom kötni. Mit és hogyan kell mondani, hogy élvezzék az előadást. Mert a tanítás is előadás, ahol a tanár egy kicsit tudós, egy kicsit színész. De Iszméné eljátszása, az amatőr színjátszás a hétköznapi viselkedésre is tanított. Arra például, hogy hogyan kell megjelenni valahol, hogy ülsz le, milyen a tartásod, hogyan fogsz kezet, hogy beszélsz?

Harkány tanár úr két évvel ezelőtt ismét megrendezte a gimnáziumi diákokkal ugyanazt az Antigoné előadást, és meghívta a régi szereplőket. Furcsa, különös érzés volt. Hallottam azokat a mondatokat, amelyek ma is itt muzsikálnak a fejemben, és láttam a kislányt, aki most Iszménét játssza, és aki én voltam. Azt éreztem, amit pszichiátriából tanulunk. Mintha meghasadna a tudatom, és két személy volnék: önmagam, meg valaki más, egy 16 éves, aki most ott van a színpadon.

Keserédes, szomorú és boldog élmény volt. Nem csak számomra. Láttam a melletttem ülő Balázsovits Lajos és Ördögh Csilla meghatottságán, hogy ők is hasonlóan élnek át.

Harkány tanár úr az egykori fotón

Egész életemet meghatározta az Antigoné előadásának élménye, de nem hiszem, hogy én Iszméné vagyok, azaz egykori értelmezésem szerint: beletörődő és minden helyzethez alkalmazkodó. De ha úgy vesszük, hogy Antigoné húga realista, az élethez mindig ragaszkodó és azt tovább vinni akaró, ilyen értelemben vállalom a hasonlóságot.

Idézetek írásainkból

Súlyos tévedés, hogy ha a gyerek rossz, akkor meg kell büntetni, mert akkor jó lesz.
(Herr Nikoletta pszichopedagógus, 23. oldal)

Svédországban az oktatás lényege azon van, hogy a tanár azt tanítsa meg, hol kell az információt keresni.

(Nagy Varga Andrea tanár, 6. oldal)

Egy ország nyer azon, ha a polgárai jól érzik magukat, és nem érzik szükségét a kábítószeresek használatának.

(Pokorni Zoltán oktatási miniszter, 28. oldal)

Nem kell mindenkit szeretni, de ha egy tanár egy gyereket nem szeret, és azt kimutatja, az végzetes a tantárgya szempontjából.

(Rátóti Zoltán színész, 4. oldal)

Valóban azoknak a nőknek a legnehezebb párt találniuk, akik sikeresek a munkájukban. Ha még csinosak, műveltek és gazdagok is, az kész katasztrófa.

(Kánya Kata, 48. oldal)